

MISSUPPFATTNINGAR

om ett stipendium

I FRAGAN om Bo Gustafssons resestipendium har mina motiv inte offentliggjorts på annat sätt än genom Sverker Gustafssons reservation. Det har lett till en del missuppfattningar, som tvingar mig att ge avkall på den eljest brukliga diskretionsplikten.

För det första: Jag har inte ansett Bo Gustafsson diskvalificerad. Nämnden var enhällig i beslutet att sätta in honom som reserv, om en stipendiat inte skulle kunna utnyttja stipendiet som planerat.

Men jag satte de två andra i första hand av följande skäl:

Alla tre hade sina livavhandlingar klara. Alla lovordades av sina ämneslärare, Bo Gustafsson skriftligt, de andra muntligt. Gustafssons var något äldre och hade tryckt litet mer. Men det framkom vid sammanträdet viss kritik mot hans produktion, som gjorde mig tveksam om han var de andra uppenbart överlägsen. Själv hade jag funnit hans u-landsbok "Från kapitalism till socialism" innehålla propagandistiskt virgande resone-mang, och en del missbruk av statistik, som tycktes mig särskilt betänkliga i en bok, vars notapparater och vars förlagsreklam (från ett Gustafsson mycket närstående förlag) gav intrycket av vetenskapliga anspråk. Docenten Puu, som påpekade det anmärkningsvärda i att Gustafsson saknar betyg i nationalekonomi, visste berätta om otryckta doktrinhistoriska uppsatser i detta ämne, där Gustafsson gjort sig skyldig till "grava missförstånd vid en omtolkning i marxistisk anda av bla vissa av Wicksells teorier. Professor Enequist framförde energisk kritik mot bla den bristfälliga källbehandling i en av Gustafsson åberopad geografisk skrift.

Prof Hildebrand var tyvärr frånvarande. Bordläggning, begärdes inte. Ett snabbt förfarande ligger i stipendiaternas intresse, men hade vi velat, att Hildebrand läst inte bara Gustafssons utan också geografens avhandling, skulle det nog ändå blivit bordläggning.

Vid sammanträdet uttryckte jag min orör över ett problem, som vi alla i samhällsvetenskaperna har besvär med, nämligen det att skilja mellan objektiv forskning och politisk värdering. Problemet tycks mig särskilt svårt, när den politiska värderingen — som för marxisterna — av den troende omfattas inte som värdering utan som vetenskaplig sanning. Problemet kan här bli av samma natur som när religiös tro förenas med viss teologisk forskning. En personlighetsklyvning krävs i båda fallen av forskaren. Många är den mäktiga. Vad jag läst av och fått veta om Gustafsson hade inte gett mig någon klar övertygelse att hans förmåga härvidlag skulle vara så stor som vore önskvärt.

Professor Leif Mutén (bilden) svarar här på den kritik som Lars Lönnroth i onsdagens tidning riktade mot skötseln av det beryktade stipendieärendet i Uppsala. Lönnroth ger en slutkommentar.

I DENNA SITUATION, där det var svårt att få en klar bild av endera sökandens odisputabla vetenskapliga överlägsenhet, måste en tolkning av stipendiestatuterna leda till att hänsyn fick tas till ämnets art. Det ämne Gustafssons valt är intressant. Men Sverker Gustafsson har i sin reservation förbigått, att det inte endast gällde en analys av tysk socialistisk idéutveckling, utan att avsikten var att belysa denna med studier av den sociala verkligheten i Tyskland kring sekelskiftet. Detta krävde en statistisk undersökning av en art som verkade nära besläktad med en del frågeställningar, som behandlats i u-landsboken. Det föreföll mig som om ämnet med denna uppläggnings skulle ställa särskilt höga krav på Gustafssons förmåga till "personlighetsklyvning". Vidare, och detta var för mig avgörande, syntes mig Gustafssons ämne, i betraktande av vad stipendieärendet kunde antas ha menat med studier av samhällsekonomisk betydelse, vara mindre centralt än de båda andra sökandenas ämnen.

Till bilden hörde också, att Gustafsson halva tiden tänkte vistas vid ett arkiv utan varje karaktär av läroanstalt, och att det institut i Amsterdam, dit hans övriga arkivforskning skulle förläggas, enligt vad som framgick av handlingarna knappast heller hade den karaktären — i varje fall var hans syfte med vistelsen knappast inriktat på att utnyttja institutet som läroanstalt. De båda andra sökandena sökte däremot båda för ändamål, som exakt motsvarade statuternas uttryck "studier vid utomnordisk läroanstalt". Vilken relativ vikt den synpunkten borde tillmätas kan naturligtvis diskuteras. Helt betydelselös var den med hänsyn till statuternas ordalag inte. Gustafsson hade anmält, att han för halva stipendiesumman, om han inte fick mer, bara skulle resa till Amsterdam. Sverker Gustafsson, som verkade mycket välin-

formerad, förklarade dock i nämnden, att den uppgiften var lika osann som kostnadsberäkningar brukade vara i detta slags ansökningar, och att Gustafsson säkert skulle kunna åka till båda ställen för 5 000 kr.

NU SÄGER Lönnroth, att Enequist och Puu haft en "I och för sig vällovlig ambition att föra fram sina egna elever" — en anklagelse för bristande oivd, som följs av insinuationen, att Uppsala studentkårs ordförande inte skulle våga tycka annorlunda än jag för att han varit min amanuens! För egen del borde jag emellertid, enligt Lönnroth, ha insett att jag var en ännu mer olämplig domare.

Det känns litet bittert, att Lönnroth för att styrka den senare te- sen anför, att jag jävats som sakkunnig i ett professorsärende. Skälet — som Lönnroth känner men förtiger — var att jag gett uttryck för tvivel om det riktiga i att låta en nynazist beklåda en juridisk professor. Jag hade därvid beaktat den roll för rättssamhällets försvaret, som de juridiska fakulteterna kan tvingas spela i en eventuell kris för demokratin. Jag vill på förhand lyckönska Lönnroth till det bifall han kommer att få i "Vägen framåt". Om han nu kan finna glädje i det.

Mitt motiv att ej ställa upp i den av Lönnroth refererade u-landsdebatten var, förutom att det fanns folk som kunde ämnet bättre, en djup olust inför Sara Lidmans tidningsinlägg, där jag förklarats vara samma andas barn som Verwoerd. Om någon ville förklara, att Lönnroth är samma andas barn som Goebbels, skulle Lönnroth få veta hur sådant känns. Mig faller det inte in.

LEIF MUTÉN

Svar:

Professor Muténs inlägg kan endast bekräfta det olustiga intryck som man fått av detta stipendieärende. Jag har ingen anledning att replikera, särskilt som professor Hildebrand redan gjort det i Svenska Dagbladet och medlemmarna av ekonomisk-historiska seminarier i Uppsala publicerat en fömligen skarp inlägg i Uppsala Nya Tidning.

Det återstår endast att notera att prof Mutén missuppfattat titeln på Bo Gustafssons debattskrift (den heter "Från kolonialism till socialism"), att Sverker Gustafsson dementerar insinuationen att han under stipendiesammanträdet skulle ha beskyllt Bo Gustafsson för att ljuga angående sina resplaner, samt att det ju är utomordentligt intressant att professor Mutén tycker illa om nazister också. Men det gör inte saken bättre.

LARS LÖNNROTH